

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ПРИЈЕМА: 12.05.2023		
Орг. јед.	Број	Датум
	796/1	✓

Odlukom Nastavno-naučnog veća Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu (u daljem tekstu: Filozofski fakultet), broj (838/1-V) od (13.05.2022.) godine, odlukom Veća grupacija društveno-humanističkih nauka Univerziteta u Beogradu, broj (612-2064/6-22) od (22.11.2022.) godine, kao i odlukom Saveta za visoko obrazovanje Republike Srbije, broj (138/2022-06) od (26.12.2022.) godine, imenovani smo za članove Stručne komisije u postupku koji se vodi pred Etičkom komisijom Filozofskog fakulteta (u daljem tekstu: Etička komisija), a povodom Zahteva za utvrđivanje neakademskog ponašanja u izradi pisanog rada (u daljem tekstu: Zahtev). Zahtev je Etičkoj komisiji podnet protiv Petra Nurkića, istraživača-saradnika na Institutu za filozofiju Filozofskog fakulteta, a odnosi se na rad *Hjumovo i Kantovo shvatanje epistemičke normativnosti*, koji je objavljen 2021. godine u časopisu *Theoria* (64/3, str. 91-112).

Rad Stručne komisije regulisan je *Pravilnikom o radu etičkih komisija i Odbora za profesionalnu etiku Univerziteta u Beogradu* (član 10 i član 17 Pravilnika), kao i *Pravilnikom o postupku utvrđivanja neakademskog ponašanja u izradi pisanih radova* (članovi 5-7 Pravilnika). Stoga će odluka Stručne komisije biti zasnovana na *Kodeksu profesionalne etike Univerziteta u Beogradu* (članovi 21-26 Kodeksa), kao i na *Pravilniku o postupku utvrđivanja neakademskog ponašanja u izradi pisanih radova* (članovi 5-7 Pravilnika).

Stručno mišljenje ove Komisije prati strukturu mišljenja koja se daju povodom doktorskih disertacija (član 7 Pravilnika), što znači da Mišljenje koje ćemo doneti sadrži elemente koje Pravilnik nalaže.

Analiza na kojoj se zasniva naše Mišljenje izvršena je nakon uvida u sledeće sadržaje i dokumentaciju:

- a) Zahtev za utvrđivanje neakademskog ponašanja u izradi pisanog rada i priloga koji prate Zahtev.
- b) Izjašnjenje istraživača-saradnika Petra Nurkića povodom Zahteva.
- c) Rad "Hjumovo i Kantovo shvatanje epistemičke normativnosti" na koji se Zahtev odnosi.

Na osnovu navedenog, Etičkoj komisiji podnosimo sledeće

STRUČNO MIŠLJENJE

Stručno mišljenje ćemo podeliti na tri relevantne celine, u skladu sa prethodno navedenim elementima Pravilnika i Kodeksa: 1) Obrazloženje primedbi na originalnost naučnog rada, 2) Analiza i ocena originalnosti naučnog rada na osnovu članova Kodeksa profesionalne etike Univerziteta u Beogradu, i 3) Ocena samostalnosti rezultata naučnog rada objavljenih u radu i zaključak o originalnosti rada

Obrazloženje primedbe na originalnost rada

Dana 11.02.2022. dr Filip Čukljević, naučni saradnik na Institutu za Filozofiju Filozofskog fakulteta, podneo je Etičkoj komisiji Zahtev za utvrđivanje neakadenskog ponašanja u izradi pisanih radova istraživača-saradnika Petra Nurkića. U Zahtevu dr Filip Čukljević tvrdi da “[p]ostoji osnovana sumnja da je gore imenovani počinio plagijat i značajno odstupao od akademskih pravila citiranja u tekstu “Hjumovo i Kantovo shvatanje epistemičke normativnosti”. *Theoria* 64 (3), 2021, str. 91-112.” Takođe, podnosilac Zahteva tvrdi da je Petar Nurkić “preuzeo osnovne ideje i doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene) rečenice i čitave pasuse bez jasnog obeležavanja preuzetih delova i bez navođenja odgovarajućih referenci i korišćenja navodnika tamo gde su oni potrebni” iz sledećih tekstova:

(I) Peter Railton, “Normative force and normative freedom; Hume and Kant, but not Hume *versus* Kant”, *Ratio* (New Series) XII, 1999, str. 320-353.

Podnosilac Zahteva smatra da istraživač-saradnik Petar Nurkić “nije naveo u spisku korišćene literature” tekst Rajltona (Railton), “a doslovno je iz njega preuzeo dva pasusa bez navođenja odgovarajuće reference u uvodu svog rada”. Dr Filip Čukljević takođe smatra da je istraživač-saradnik Petar Nurkić “u istom odeljku uz manje izmene parafrazirao još jedan pasus” iz Rajltonovog teksta “bez navođenja odgovarajuće reference”.

(II) Ruth Marcela Espinosa, “General rules and the normative dimension of belief in Hume’s epistemology”, *Filosofia Unisinos - Unisinos Journal of Philosophy* 17 (3), 2016, str. 283-290.

Podnosilac Zahteva smatra da je istraživač-saradnik Petar Nurkić “najčešće samo doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene)” delove teksta Espinoze (Espinosa)

“bez navođenja referenci i navodnika tamo gde su oni potrebni”. Takođe se tvrdi da su “od Espinoze preuzete i reference na drugu sekundarnu literaturu (Herna, Leba, Lajonsa, Ovensa i Engela) kao i na Hjuma (uključujući i citate iz Hjumovih dela)”.

(III) Ryan Hickerson, “What the wise ought believe: a voluntarist interpretation of Hume’s general rules”, *British Journal for the History of Philosophy* 21 (6), 2013, str. 1133-1153.

Dalje se tvrdi da je istraživač-saradnik Petar Nurkić “samo doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene)” i delove teksta Hikersona (Hickerson). Podnosilac Zahteva takođe tvrdi i da su od Hikersona “preuzete i reference na drugu sekundarnu literaturu (Prajsa i Strauda), kao i na Hjuma (uključujući i citate iz Hjumovih dela)”.

(IV) James Hutton. “Epistemic normativity in Kant’s ‘Second Analogy’”, *European Journal of Philosophy* 27, 2019, str. 593-609.

Isto se tvrdi i za tekst Hatona (Hutton), gde podnosilac Zahteva navodi da je istraživač-saradnik Petar Nurkić “najčešće samo doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene)” delove ovog spomenutog teksta. Takođe se tvrdi da su od Hatona “preuzete reference na drugu sekundarnu literaturu (Alisona, Mekdauela i Onil), kao i na Kanta (uključujući i citate iz Kantovih dela).”

(V) Alix Cohen. “Kant on science and normativity”, *Studies in History and Philosophy of Science* 71, 2018, str. 1-7.

Podnosilac Zahteva tvrdi da je istraživač-saradnik Petar Nurkić “najčešće samo doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene)” delove iz Koeninog (Cohen) teksta, a bez navođenja odgovarajućih referenci. Takođe se tvrdi da “Nurkićevo izlaganje na str. 105-107 [...] je u značajnoj meri napisano po uzoru na [Cohen 2018, str. 3-7] i koristi se njenim idejama a da to eksplicitno ne navodi.”

Na kraju, dr Filip Čukljević zaključuje da “Nurkić često *sebi pripisuje* “predstavljanje”, “ukazivanje”, i “dolaženje do zaključaka” u onim delovima njegovog teksta koji *ni u čemu nisu originalni* [...]. Na taj način se stiče utisak da je skoro sve o čemu Nurkić piše u radu njegov originalni rezultat, a na isti zaključak (pogrešno) navodi i Nurkićevo veoma autoritativno pisanje u prvom licu”.

Analiza i ocena originalnosti naučnog rada na osnovu članova Kodeksa profesionalne etike Univerziteta u Beogradu

Analizu i ocenu originalnosti rada istraživača-saradnika Petra Nurkića Komisija zasniva na relevantnim članovima Kodeksa profesionalne etike Univerziteta u Beogradu (članovi 21-26). Prema tome, analiza i ocena originalnosti rada treba da počivaju na rezultatima pomenutog rada (v. član 21 Kodeksa).

Naučni rezultati rada istraživača-saradnika Petra Nurkića tiču se nedovoljno istražene veze između Hjumovog i Kantovog shvatanja epistemičke normativnosti. U dosadašnjoj literaturi postoji veliki broj istraživanja koja se bave sličnostima između Hjumove i Kantove filozofije, uključujući i opšti pojam normativnosti. Međutim, postoji izrazito mali broj tekstova koji se bave specifičnim aspektom epistemičke normativnosti kod navedena dva autora. Istraživač-saradnik Petar Nurkić u radu "Hjumovo i Kantovo shvatanje epistemičke normativnosti" najpre detaljno pruža pregled o Hjumovom shvatanju epistemičke normativnosti, zatim pruža i detaljan pregled dostupne literature o Kantovom shvatanju epistemičke normativnosti, da bi na kraju pružio originalnu analizu i upoređivanje Hjumovog i Kantovog shvatanja epistemičke normativnosti.

Prilikom predstavljanja Hjumovog shvatanja epistemičke normativnosti, autor rada opsežno se poziva na primere i analizu Espinoze (Espinosa) i Hikersona (Hickerson). Pored toga, autor rada jasno napominje da će u radu koristiti Espinozin i Hikersonov fokus na Hjumovu "Raspravu o ljudskoj prirodi", kao i Hjumova *opšta pravila*. Dodatno, autor rada u ovom delu pruža komentare i sopstvenu interpretaciju literature, pored interpretacija Espinoze i Hikersona. Jasno je da istraživač-saradnik Petar Nurkić u radu ne prikriva korišćenje tekstova Espinoze i Hikersona pri interpretaciji i predstavljanju Hjumovog shvatanja epistemičke normativnosti, na šta ukazuje opsežno referiranje na pomenute autore, kao i primer sledećeg pozivanja:

"Iskoristiću definiciju modalnog doksastičkog involuntarizma, koju je ponudio Rajan Hikerson [Ryan Hickerson]".

"Na osnovu trećeg dela, druge knjige, Hjumove Rasprave (naročito u prva tri poglavlja) i Hikersonove definicije, možemo izdvojiti globalnu i lokalnu verziju modalnog doksastičkog involuntarizma".

Prilikom predstavljanja Kantovog shvatanja epistemičke normativnosti, autor rada opsežno se poziva na primere i analizu Hatona (Hutton) i Koenove (Cohen). Pored toga, autor rada jasno napominje da će u radu koristiti Hatonov i Koenin fokus na Kantovu "Drugu analogiju", kao i Kantove *epistemičke maksime*. Dodatno, autor rada u ovom delu pruža komentare i sopstvenu interpretaciju literature, pored interpretacija Hatona i Koenove. Jasno je da istraživač-saradnik Petar Nurkić u radu ne prikriva korišćenje tekstova Hatona i Koenove pri interpretaciji i predstavljanju Kantovog shvatanja epistemičke normativnosti, na šta ukazuje opsežno referiranje na pomenute autore, kao i primer sledećeg pozivanja:

"Iskoristiću primer kojim je Haton [James Hutton] ilustrova Kantovo shvatanje relacije uzročnosti. Zamislimo Džona koji posmatra Sneška Belića kako se topi (Hutton, 2018: 3). Da bi Džonovo posmatranje bilo moguće, on mora da poseduje tri osobine predstavljanja".

"Najpre ću predstaviti Koenovu [Alix Cohen] tezu da epistemička autonomija predstavlja centralni deo Kantove epistemičke normativnosti a zatim ću preći na razmatranje epistemičkih pravila na osnovu kojih bi trebalo da uređujemo svoj doksastički život".

Dr Filip Čukljević je u podnetom Zahtevu podvlačenjem delova teksta i rečenica rada istraživača-saradnika Petra Nurkića indicirao sličnost sa interpretatorima Hjuma i Kanta poput Espinoze (Espinosa), Hikersona (Hickerson), Hatona (Hutton), i Koenove (Cohen). Uprkos tome što postoje određeni delovi teksta ovih autora koji su uvršteni u rad istraživača-saradnika Petra Nurkića bez adekvatnog navođenja, stav Komisije je da to ne konstituiše *preuzimanje tuđih ideja s namerom predstavljanja kao svojih*, već je pre rezultat metodološke neurednosti i nepažnje, što ne utiče na činjenicu da Nurkić nudi novu analizu. Konkretnije, reč je o pregledu postojeće literature na osnovu kojeg se sprovodi analiza sličnosti između Hjumovog i Kantovog shvatanja epistemičke normativnosti, odnosno povlačenja sasvim nove paralele između *opših pravila i epistemičkih maksima*.

Pored prethodna četiri rada koja se u Zahtevu navode, dr Filip Čukljević tvrdi da u radu istraživača-saradnika Petra Nurkića izostaje odgovarajuće navođenje Rajltonovog (Railton) teksta (v. I gore). Podnosilac Zahteva smatra da se sličan opis etimologije pojma normativnosti može okarakterisati kao *preuzimanje ideja i predstavljanje istih kao svojih*. Pojam normativnosti (opšti pojam, a ne epistemički kojim se autor rada koristi) potiče iz latinskog jezika. Na osnovu analize dostupne dokumentacije, ovaj prigovor podnosioca

zahteva Komisija je usvojila stav da, uprkos tome što postoje određeni delovi teksta Pitera Rajltona koji su uvršteni u rad istraživača-saradnika Petra Nurkića bez adekvatnog navođenja, to ne konstituise namerno *preuzimanje tuđih ideja i predstavljanja kao svojih*, kao što tvrdi podnosilac zahteva, već je pre rezultat metodološke neurednosti i nepažnje. Ono što dodatno pojačava ovaj stav Komisije, jeste činjenica da u naučnoj literaturi postoji veliki broj radova koji se tiču normativnosti, pa samim tim nezanemarljivi deo tih radova u sebi sadrži etimološko poreklo pojma normativnosti. Primera radi, o etimološkom poreklu pojma normativnosti na isti način pišu i sledeći autori, a bez pozivanja na referencu koja bi se odnosila na etimologiju pomenutog pojma:

Espinoza, M. L., Vossoughi, S., Rose, M., & Poza, L. E. (2020). Matters of participation: Notes on the study of dignity and learning. *Mind, Culture, and Activity*, 27(4), 325-347.

Baxter, P. (2006). Normality and abnormality. *Developmental Medicine and Child Neurology*, 48(11), 867-867.

Nije jasno kako činjenica da se pojedini interpretatori Hjuma i Kanta nalaze i u literaturi istraživača-saradnika Petra Nurkića, kao i u literaturi autora na koje se on poziva (v. II, III, IV, i V gore), potkrepljuje tvrdnju iz Zahteva da je Nurkić samo preuzeo sekundarnu literaturu a da je *nikada nije ni pogledao*. Uzmimo za primer Hikersonov (Hickerson) rad u kojem se referira na 26 tekstova autora među kojima su i Prajs (Price) i Straud (Stroud). Istoričarima Hjumove filozofije je poznato da Prajs i Straud važe za uticajne interpretatore Hjuma, pa je u bavljenju Hjumovim shvatanjem epistemičke normativnosti neizostavno referirati na njih, kako za Hikersona, tako i za istraživača-saradnika Petra Nurkića. Ovo međutim nikako ne znači da je Nurkić samo preuzeo sekundarnu literaturu. Podnosilac Zahteva vidi sličan problem i u navođenju citata iz Hjumovih i Kantovih originalnih dela, a koji se pojavljuju kako kod istraživača-saradnika Petra Nurkića, tako i kod navedena četiri autora iz Zahteva (v. II, III, IV, i V gore). Međutim, Nurkić jasno ukazuje da će koristiti Hjumovu *Raspravu* i Kantovu *Drugu analogiju*, te je sasvim očekivano da se poziva na delove teksta u kojima se javljaju pojmovi “opšta pravila” i “epistemičke maksime”. Stoga, nije iznenađujuće da autori koji se bave Hjumom i Kantom koriste iste, za svoj predmet, reprezentativne delove njihovih originalnih tekstova. Na osnovu analize dostupne dokumentacije, ovaj prigovor podnosioca zahteva Komisija je odbacila kao neosnovan, budući da tvrdnju da *autor nikada nije pogledao sekundarnu literaturu* naprosto nije moguće

dokazati, naročito imajući u vidu da se u stručnoj literaturi neretko citiraju i navode samo ključne poente radova ili popularne teze.

Podnosilac zahteva takođe ukazuje na neprimerenost pisanja istraživača-saradnika Petra Nurkića u prvom licu. U Zahtevu se tvrdi da korišćenje termina “predstavljanje”, “ukazivanje” i “dolaženje do zaključaka” u radu, predstavlja pripisivanje tuđih ideja. Primera radi, istraživač-saradnik Petar Nurkić u svom radu navodi sledeće: “[...] predstavio sam Kantovo shvatanje relacije uzročnosti [...]”, (v. str. 107) kako bi sumirao prethodne odeljke rada. Nakon analize rada Komisije, ostaje nejasno kako korišćenje ovakvih termina, a u cilju pregleda ili najave delova rada, predstavljaju pokušaj preuzimanja tuđih ideja i stvaraju “utisak da je skoro sve o čemu Nurkić piše u radu njegov originalni rezultat”. Dr Filip Čukljević takođe navodi “Nurkićevo veoma autoritativno pisanje u prvom licu” kao još jedan manir putem kojeg se proizvodi utisak o originalnosti rada. Na osnovu analize dostupne dokumentacije, ovaj prigovor podnosioca zahteva Komisija je odbacila kao neosnovan, budući da istraživač-saradnik Petar Nurkić koristi APA 7 stil pisanja i referenciranja koji propisuje i podstiče na korišćenje prvog lica jednine i množine u pisanju naučnih radova (v. str. 26 u *Publication manual of the American Psychological Association 2020: the official guide to APA style*).

Oцена samostalnosti rezultata naučnog rada objavljenih u radu i zaključak o originalnosti rada

Na osnovu analize dostupne dokumentacije, Komisija zaključuje da rad istraživača-saradnika Petra Nurkića predstavlja naučni rezultat u kojem se **ne nalaze značajna odstupanja** od relevantnih članova Kodeksa profesionalne etike Univerziteta u Beogradu (članovi 21-26), kao i da propusti koje navodi podnosilac zahteva **ne konstituišu ozbiljno kršenje akademskih normi** i, shodno tome, **ne pružaju osnove za ozbiljno kršenje Kodeksa profesionalne etike Univerziteta u Beogradu** (članovi 21-26 Kodeksa), kao i *Pravilnika o postupku utvrđivanja neakademskog ponašanja u izradi pisanih radova* (članovi 5-7 Pravilnika), kao što navodi podnosilac zahteva. Najveći deo rada čini pregled dostupne literature, kao i komentari autora na dosadašnje interpretacije Hjumovog i Kantovog shvatanja epistemičke normativnosti, dok preostalu trećinu rada čini detaljna analiza i upoređivanje *opštih pravila* i *epistemičkih maksima* kao glavne okosnice autorovog originalnog doprinosa. **Stoga, predlažemo Etičkoj komisiji Filozofskog fakulteta u Beogradu da zahtev dr Filipa Čukljevića odbaci kao nedovoljno osnovan.**

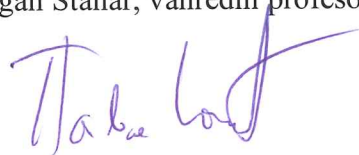
U Beogradu, 04.05.2023. godine

Voin Milevski

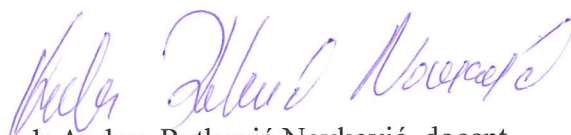
dr Voin Milevski, vanredni profesor

dr Dragan Stanar, vanredni profesor

dr Pavle Stojanović, docent

dr Andrea Ratković Novković, docent